

70 ÉVVEL A GUMIBOT-PÉNTEK (KNEPPELFREED) UTÁN SEMMI ÜNNEPELNIVALÓJA NINCS A FRÍZ NYELVNEK

Ez év november 16-án Pier21 a De Harmonie-val koprodukcióban a gumibot-péntek 70. jubileuma alkalmából bemutatta a Kneppelfreed című darabot a Leeuwardeni igazságügyi palotában. Az előadás egy különleges tárgyalást formázott meg, ahol a fríz nyelv és a fríz identitás állt a törvény előtt. Az előadáson több, mint 20 hivatásos tolmács és fordító vett részt.

Papíron sok minden megváltozott 1951 óta a fríz nyelv és identitás szempontjából, amikor is Fedde Schurer újságíró az igazságügyi palotában kellett felelnie egy főszerkesztőségi cikkben, amelyben felemelte a hangját a fríz nyelvnek a bíróságon történő betiltása ellen. Akkoriban gumibottal, oldalkocsis motorkerékpárokkal és vízágyúkkal oszlatták fel a tüntetéseket.

Ez volt a fríz nyelv emancipálódásának kezdete. Időközben a fríz nyelv használatát különböző törvények védik, ilyen a Regionális Nyelvek kartája és a Strasbourgi Keretszerződés valamint a diszkrimináció ellenes rendeletek mint például az alaptörvény 1-es cikkelye és az Emberi jogok európai egyezményének a 14. cikkelye.

A nyelvi jogok nagyon fontosak az Európai Unióban, mert ők garantálják az európai integrációt. Pontosan a jugoszláv etnikai kudarc után vált a nyelvi jogok az európai integráció egyik fontos feltételévé. A nyelvi jogok betartása nélkül problematikus az európai integráció ugyanis az Európai Unió egyedi és sokszínű karaktere illetve az inkluzív identitása semmisül meg, amennyiben az autonóm kisebbségek nyelvét és identitását nem védik meg.

A Kneppelfreed című színdarab ráirányítja a néző figyelmét arra hogy ellentmondás van abban, hogy ha holland bíróként a tógádban Lengyelországban protestálsz, holott a saját országodban alapjogokat sértenek meg.

Én magam személyesen tanúja voltam annak, amikor az Európa tanács október 5-i ülésén, Budapesten többek között egy Moldáviai gagauz, Ukrainában élő románok és erdélyi magyarok valamint frízek kritikát fogalmaztak meg a nyelvi jogaik betartásával kapcsolatosan.

És pontosan itt érhető tetten a probléma. A fríz nyelvi jogok helyzete a gyakorlatban szöges ellentétben áll azokkal a papíron megfogalmazott rendelkezésekkel. Így történhetett meg az is, hogy az Igazságügyi Minisztérium politikája miatt a fordítók és tolmácsok olyan alacsony tarifákért dolgoznak, hogy nincsenek fríz tolmácsok, akik ezeket a nyelvi jogokat biztosítanák.

Emellett az FNP november 15-én felrótta Grapperhuis és Dekker minisztereknek, hogy elmulasztották a fríz nyelv használatáról szóló új 14. cikkely hatályba helyezését, amely 2014 január elseje óta hatályos. Ugyanakkor az Európa tanács új, a fríz nyelvi jogok betartásáról szóló jelentése az elvárások szerint komoly kritikát fog megfogalmazni.

A fríz nyelv helyzete aggodalomra ad okot. Annak ellenére, hogy Hollandiában második hivatalos nyelv, a holland útlevelel egy fríz szót sem tartalmaz, amely az alaptörvény első cikkelyének a súlyos megsértése.

A Holland Királyság neve az útlevelel megtalálható észtül, amelyet az Európai Unió összlakosságának a 0,2%-a sem beszél. Frízországban a rendőrautók és a rendőrök egyenruháin is egynyelvű felirat van, a bíróság épületein nem találhatóak fríz nyelvű feliratok. Ugyanakkor a bíróság nem használ kétnyelvű pecséteket.

Tulajdonképpen 70 évvel a Kneppelfreed után nem sok ünnepelnivalója van a fríz nyelvhasználatnak.

Gabor Landman Megjelent az NGTV negyedik Linguaan című folyóiratában 2021 december 24-én.